

HAVTRYGD®

Anbefaling om å benytte tilbud om praktisk brannbekjempelse ombord i fiskefartøyer.

Havtrygd forsikret fiskefartøyet “Havfjord” der det 27. september 2024 startet en brann om bord som førte til et totaltap av fartøy. Mannskapet ble reddet i en vellykket operasjon ledet av HRS.

Brannen ledet til at Havtrygd hadde oppfølgende samtaler med Kystverket og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) for å klarlegge mulighetene for bistand fra offentlige myndigheter i tilfelle brann om bord i havgående fiskefartøy. Konklusjonen er at slik dagens praksis er, blir berging av fartøy etter at mannskapet er reddet et privat bergingsoppdrag der myndighetene ikke vil tilby bistand. Myndighetene utfører primært redning av mennesker.

Brannbekjempelse

Havtrygd har erfart at brann ombord i fartøyer kan bekjempes ved effektiv innsats kort tid etter brannalarmen er utløst. Brannbekjempelse etter at brannen har utviklet seg er forbundet med stor fare. Brannvesenet i Norge har spesialutdannede mannskaper som varsles av HRS eller kystverket i tilfelle brann ombord i skip til havs, såkalte “RITS-team”, men også disse er primært knyttet til redning av mennesker. Videre er brannvesenet som regel avhengig av at skipets systemer for brannslukking fungerer og at energikildene for å drive systemene ikke er slått ut eller frakoblet.

Havtrygd vil alltid prioritere mannskapets og personlig sikkerhet for tilkalt redningspersonell. Brannbekjempelse skal derfor kun foretas dersom slukking kan foregå forsvarlig og fortrinnsvis straks etter at brannalarmen er utløst eller brann er oppdaget. Havtrygd har erfart at mannskapet har et begrenset tidsvindu for å utøve brannbekjempelse i tilfelle brann.

Et slikt begrenset tidsvindu krever at mannskapene ombord er kjent med brannvernutstyret, samt riktig, sikker og effektiv bruk av utstyret.

Gjennomgang og øvelse

Havtrygd har derfor tatt initiativ til og bedt erfarne brannvernkyndige om å utarbeide et opplegg for gjennomføring av øvelser om bord i fiskefartøyer med mannskap. Øvelsene gjennomføres ombord med veiledning fra de brannvernkyndige, og vil bli skreddersydd det enkelte fartøy og mannskap/mannskapsskift. Det vil også bli satt søkelys på om fartøyet er utrustet med relevant brannvernutstyr, med eventuelle anbefalinger om oppgraderinger. Opplegget er tilpasset forskriftens krav (se nedenfor).

Havtrygd konstaterer at det kan være vanskelig å oppfylle forskriftens krav. I tillegg vil det være faktiske forhold om bord i fartøyene som ikke fanges opp eller relevante færemomenter som ikke er hensyntatt i forskriften.

Dette er beveggrunnen for at Havtrygd har tilrettelagt for et skreddersydd og tilpasset opplegg med utgangspunkt i fartøyet og det mannskap som er om bord til enhver tid. Tanken er at det er nyttig å ha en fagperson som kan veilede og vurdere kvaliteten av øvelsene rederiet og mannskapet gjennomfører løpende.

Våre kunder bestemmer selv omfanget at den bistand som eventuelt ønskes.

Dersom dere er interessert

Om et slikt opplegg er noe dere kunne tenke dere å få gjennomført for deres fartøy, kan følgende kontaktes:

- **Kjell Ove Christophersen, tlf: 928 40 950 / kjelloc@online.no** som sammen med Leif Linde har utarbeidet øvingskonseptet. (Tidligere brannsjef i Bergen).

Opplegget er testet på to ringnotfartøy med gode tilbakemeldinger.

Kostnadene for bistand inkludert reise og oppholdsutgifter dekkes av rederiet etter avtale med Kjell Ove Christophersen.

CV Kjell Ove Christophersen:

Arbeidserfaring;

1981 – 2018 Bergen brannvesen

Stillingsbeskrivelser;

- Sykekjører
- Brannkonstabel
- Brannformann
- Underbrannmester
- Brannmester
- Brigadeleder
- Seksjonsleder
- Avdelingsleder – varabrannsjef

1998 – 2009 Falck Nutec

- Innleid instruktør
 - Maritime kurs
 - Offshore kurs

2002 Norwegian Cruiseline - Norwegian Sky

- “Firefighter”
 - Opplæring - øvelser av brannlag
 - Kontroll og service av brannbekjempelsesutstyr
 - Planlegging av ukentlige brann og livbåtøvelser

2009 – 2011 Oilcomp

- Innleid instruktør - konsulent
 - Offshore og maritim aktivitet
 - Ombordtrening av skipsmannskap

2018 – D.D Nosefo

- Innleid instruktør
 - Maritime kurs
 - Offshore kurs

NBSK – Norges brannskole 2005 - 2023

- Innleid instruktør
 - Kurs for utrykningsledere – innsatsledere
 - Sensor ved eksamen for innsatsledere Brann og redning

Utdanning;

- All utdanning og kurs for Brann og redningspersonell, inklusive kurs for RITS personell.
- Redningsdykkersertifikat.
- Ambulansefagbrev.
- Høyskolen i Bergen HIB, HMS –Kultur og Ledelse.
- Universitetet i Bergen UIB, Operativ psykologi.
- Diverse kurs i pedagogikk, inklusiv Sjøfartsdirektoratets pålagte kurs for instruktører.

Forskriften

Den aktuelle forskriften er “*Forskrift om konstruksjon, utstyr og drift av fiskefartøy med lengde 15 meter eller mer*” og finnes elektronisk her: [FOR-2000-06-13-660](#)¹

Det er spesielt kap. 8 som er relevant, og for enkelhets skyld gjengir vi de mest sentrale paragrafer her (§§ 8-3 og 8-4):

§ 8-3.Båt- og brannøvelser og opplæring om bord

(1) Mønstringer og praktiske øvelser

1., Ethvert medlem av besetningen skal delta i minst én båtøvelse og én brannøvelse hver måned. Fartøy med lengde (L) under 24 meter skal foreta minst én båtøvelse og én brannøvelse hver tredje måned. Øvelsene for besetningen skal finne sted senest innen 24 timer etter at fartøyet forlater havn dersom mer enn 25 prosent av besetningen ikke har deltatt i båt- og brannøvelser i forrige mønstring om bord på dette fartøyet. Sjøfartsdirektoratet kan godta andre ordninger som minst tilsvarer det som kreves for fartøyets klasse dersom denne ordning er upraktisk.

2., Ved hver båtøvelse skal man:

a., Sammenkalle besetningen til mønstringstasjonene med hovedalarmen. Det skal godtgjøres at alle er klar over ordren til å forlate fartøyet slik det er spesifisert i alarminstruksen.

¹ www.lovdata.no og søk etter «FOR-2000-06-13-660»

- b., Rapportere til stasjonene og forberede seg til de plikter som er beskrevet i alarminstruksen.
- c., Sjekke at besetningen er forsvarlig kledd.
- d., Sjekke at redningsvestene er riktig tatt på.
- e., Instruere i bruk av redningsdrakt.
- f., Lære minst én av redningsbåtene.
- g., Starte og kjøre motoren i redningsbåten.
- h., Sjekke redningsflåtens daviter dersom slike finnes.
- i., Ta med og sjekke nødradioutstyr og radartransponder dersom slikt utstyr er plassert i styrehuset.

3., Ved hver brannøvelse skal man:

- a., Møte opp i henhold til alarminstruksen og forberede seg til de plikter som er oppgitt i den.
- b., Starte en brannpumpe for å vise at systemet virker og er i orden.
- c., Sjekke røykdykkerutstyret når det er krav til slikt, samt annet redningsutstyr til personlig bruk.
- d., Sjekke alt relevant kommunikasjonsutstyr.
- e., Sjekke at vanntette dører og branndører der slike finnes, ventilasjonsåpninger, brannspjeld og nødutganger virker.
- f., Sjekke de nødvendige anordninger som skal brukes til å forlate fartøyet.

4., Det skal så langt det er praktisk mulig, i samsvar med kravene i nr. 2 bokstav f, låres ulike redningsbåter ved etterfølgende øvelser.

5., Øvelser skal så langt praktisk mulig gjennomføres som om det var en realistisk nødssituasjon.

6., Hver redningsbåt skal settes ut med sin utpekte besetning om bord og manøvreres i vannet minst en gang hver tredje måned under en båtøvelse.

7., Så langt det er rimelig og praktisk mulig, skal MOB-båter utsettes hver måned med besetning om bord og manøvreres i vannet. I alle tilfelle skal dette kravet oppfylles en gang hver tredje måned.

8., Hvis det gjennomføres øvelser i å sette ut redningsbåter og MOB-båter mens fartøyet har fart forover, skal slike øvelser, på grunn av faren de fører med seg, bare utføres i beskyttet farvann og under ledelse av en offiser som har erfaring med slike øvelser.

9., Nødbelysning til bruk ved mønstring og når fartøyet forlates skal testes under alle båtøvelser.

10., Øvelsene kan justeres etter hvilket utstyr som er aktuelt i henhold til relevante krav. Hvis fartøyet har utstyr om bord på frivillig basis, skal det brukes i øvelsene, og øvelsene skal justeres etter dette.

(2) Opplæring og instruksjoner om bord

1., Det skal gis opplæring om bord i bruk av fartøyet redningsutstyr, innbefattet redningsfarkostenes utstyr, så snart som mulig, men senest to uker etter at et besetningsmedlem tiltrer på fartøyet. Dersom besetningsmedlemmet inngår i en avløsningsordning med regelmessig tjeneste om bord på fartøyet, skal imidlertid slik opplæring gis senest to uker etter at besetningsmedlemmet først tiltrådte på fartøyet.

2., Instruksjon i bruk av fartøyets redningsredskaper og i å overleve til sjøs skal gis med samme mellomrom som øvelsene. Individuell instruksjon kan dekke forskjellige deler av fartøyets redningssystem, men alt av fartøyets redningsutstyr og -redskaper skal dekkes i løpet av enhver to-måneders periode. Hvert medlem av besetningen skal få instruksjon som skal omfatte, men ikke nødvendigvis begrenses til

a., betjening og bruk av fartøyets oppblåsbare redningsflåter,

b., hypotermiproblemer, førstehjelpsbehandling for hypotermi og andre nødvendige førstehjelpsprosedyrer, og

c., eventuelt spesiell instruksjon som er nødvendige for bruk av fartøyets redningsredskaper under harde vær- og sjøforhold.

3., Opplæring om bord i bruk av redningsflåter som settes ut med eget davitarrangement skal finne sted minst hver fjerde måned på ethvert fartøy som er utstyrt med slike redskaper. Når det er praktisk mulig, skal slik opplæring innbefatte oppblåsing og låring av en redningsflåte. Dette kan være en spesiell redningsflåte beregnet bare til opplæringsformål, og behøver ikke være en del av fartøyets redningsutstyr. I så fall skal denne spesielle redningsflåten være merket på en iøynefallende måte.

(3) Innføring i dekkdagbok

Dato for avholdt mønstring, detaljer om båt- og brannøvelser, øvelser med redningsredskaper og opplæring om bord, skal innføres i en dekkdagbok, dersom fartøyet plikter å føre en slik bok. 1 Hvis det ikke blir holdt en fullstendig mønstring, øvelse eller opplæring til fastsatt tid, skal det innføres i dekkdagboken en redegjørelse for omstendighetene ved og omfanget av den avholdte mønstring, øvelse eller opplæring.

(4) Opplæringshåndbok

1., Det skal foreligge en opplæringshåndbok i messer, styrhus og oppholdsrom om bord. Opplæringshåndboken skal inneholde instruksjon og informasjon i et lett forståelig språk og om mulig med illustrasjoner, om de redningsredskaper som fartøyet er utstyrt med. Deler av denne informasjonen kan foreligge i form av audiovisuelle hjelpemidler i stedet for i håndboken. Dersom fartøyet er utstyrt med sikkerhetsmanual kan håndboken være en del av denne. Følgende skal være detaljert forklart i håndboken:

a., Hvordan man tar på redningsvester og redningsdrakter,

b., mønstring ved tildelte mønstringsstasjoner,

c., hvordan man går om bord i, klargjør og setter ut redningsfarkosten og MOB-båtene,

d., hvordan utsetting av redningsfarkosten kan styres innenfra farkosten,

e., frigjøring fra utsettingsarrangementet,

f., belysning i utsettingsområder,

g., bruk av alt redningsutstyr,

h., bruk av alt utstyr for å bli oppdaget,

i., bruk av radioredningsutstyr med hjelp av illustrasjoner,

j., bruk av drivankere,

k., bruk av motoren med tilbehør,

l., ombordtaking av redningsfarkoster og MOB-båter, herunder også anbringelse og fastgjøring,

m., farer ved å være utsatt for vær og vind, og behovet for varme klær,

n., hvordan man best gjør bruk av utstyret i redningsfarkoster for å overleve,

o., redningsmetoder som bruk av redningsutstyr for helikopter (f.eks. stropp, kurv, bære), samt redningsstol, landbaserte redningsapparater og fartøyets egne linekastende apparater,

p., alle andre funksjoner som er inntatt i alarminstruksen og nødinstruksen,

q., instruks for nødreparasjon av redningsredskapene.

2., For fartøy med lengde (L) under 45 meter kan Sjøfartsdirektoratet godta en lempning av kravene i nr. 1 ovenfor. Det skal imidlertid gis nødvendig informasjon om sikkerheten om bord.

0, Endret ved forskrifter 13 nov 2000 nr. 1135, 20 mars 2001 nr. 340 (i kraft 1 april 2001 for nye og eksisterende fartøy med største lengde på 15 meter og derover, men med lengde (L) under 24 meter), 28 nov 2008 nr. 1318 (i kraft 1 jan 2009), 26 juni 2025 nr. 1372.

1, Jf. forskrift av 15. september 1992 nr. 693 om innretning og føring av dagbøker mv. på skip § 10.

§ 8-4. Opplæring i fremgangsmåte ved nødssituasjoner

Skipsføreren og rederiet skal forsikre seg om at besetningen har gjennomgått sikkerhetsopplæring for fiskere, i henhold til forskrift av 10. februar 1989 nr. 88 om sikkerhetsopplæring for fiskere. Skipsføreren og rederiet skal også forsikre seg om at besetningen får forsvarlig opplæring om bord om de plikter som påhviler den enkelte i tilfelle en nødssituasjon, jf. § 8-3.

0, Endret ved forskrift 24 des 2020 nr. 3264 (i kraft 1 jan 2021).